

Валерія ЛУЦІЙ

*студентка Західноукраїнського
національного університету*

РОЛЬ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ У ФОРМУВАННІ ЕКОБЕЗПЕЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНО ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА

У сучасних умовах глобальних екологічних викликів та соціально-економічної нестабільності особливої актуальності набуває пошук нових моделей розвитку, які дозволяють поєднати економічне зростання із збереженням довкілля та забезпеченням соціальної справедливості. Однією з таких моделей є циркулярна економіка - підхід, що кардинально змінює традиційне уявлення про виробництво та споживання.

На відміну від лінійної економіки, яка працює за принципом «взяти - виготовити - викинути», циркулярна економіка орієнтується на максимально ефективне використання ресурсів. Її головна ідея полягає у тому, щоб продовжити життєвий цикл продуктів, зменшити кількість відходів і повернути матеріали в економічний обіг через повторне використання, ремонт, переробку та відновлення. Такий підхід не лише знижує навантаження на природні ресурси, але й сприяє формуванню більш відповідального ставлення суспільства до споживання [1, с. 6].

В екологічному вимірі циркулярна економіка відіграє ключову роль у зменшенні забруднення довкілля. Зменшення обсягів відходів, скорочення використання первинної сировини та зниження викидів парникових газів дозволяють поступово переходити до більш сталого способу господарювання. Особливо це важливо для України, де проблема утилізації відходів та забруднення навколишнього середовища залишається гострою. Впровадження принципів циркулярності може стати реальним інструментом покращення екологічної ситуації як на локальному, так і на національному рівнях [5].

Водночас значення циркулярної економіки виходить далеко за межі екології. Вона має вагомий соціальний потенціал, адже сприяє формуванню більш інклюзивного середовища. По-перше, розвиток секторів, пов'язаних із переробкою, ремонтом та повторним використанням продукції, створює нові робочі місця. Причому такі робочі місця часто доступні для різних категорій населення, включаючи соціально вразливі групи. По-друге, циркулярні бізнес-моделі, зокрема спільне користування ресурсами (шеринг), дозволяють зробити товари та послуги більш доступними для людей із різним рівнем доходів [2].

Ще одним важливим аспектом є формування нової культури споживання. Циркулярна економіка поступово змінює поведінку людей, заохочуючи їх робити більш усвідомлений вибір: купувати менше, але якісніше, ремонтувати речі замість того, щоб їх викидати, сортувати відходи та підтримувати екологічно

відповідальні бренди. У цьому контексті особливу роль відіграє освіта та просвітницька діяльність, адже без зміни мислення суспільства реалізація принципів циркулярності буде обмеженою [3, с. 225].

Не менш важливим є і економічний ефект. Підприємства, які впроваджують циркулярні підходи, отримують можливість знижувати витрати на сировину, підвищувати ефективність виробництва та формувати нові конкурентні переваги. Крім того, циркулярна економіка стимулює інновації - від розробки екологічних матеріалів до створення нових бізнес-моделей, це, у свою чергу, сприяє розвитку підприємництва та підвищенню загальної конкурентоспроможності економіки [4].

Разом із тим, впровадження циркулярної економіки пов'язане з низкою викликів. Серед них - недостатній рівень екологічної свідомості населення, обмеженість інвестиційних ресурсів, недосконалість нормативно-правової бази та відсутність розвиненої інфраструктури переробки. Для подолання цих бар'єрів необхідна комплексна взаємодія держави, бізнесу та суспільства. Держава має створювати сприятливі умови через законодавство та стимули, бізнес - впроваджувати інноваційні рішення, а громадяни - підтримувати екологічні ініціативи у повсякденному житті.

У підсумку можна стверджувати, що циркулярна економіка є не просто економічною концепцією, а цілісною моделлю розвитку, яка поєднує екологічні, соціальні та економічні аспекти. Вона відкриває можливості для формування екобезпечного середовища, зменшення соціальної нерівності та підвищення якості життя населення. Її впровадження є важливим кроком на шляху до сталого розвитку та відповідального майбутнього, де ресурси використовуються розумно, а потреби суспільства задовольняються без шкоди для довкілля.

Список використаних джерел

1. Геєць В. М., Хвесик М. А. Циркулярна економіка як основа сталого розвитку України // *Економіка України*. 2020. № 6. С. 4-19. URL: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.06.004>
2. Ellen MacArthur Foundation. *Towards the Circular Economy: Economic and Business Rationale for an Accelerated Transition*. 2013. URL: <https://ellenmacarthurfoundation.org/towards-the-circular-economy-vol-1-an-economic-and-business-rationale-for-an>
3. Kirchherr J., Reike D., Hekkert M. *Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions* // *Resources, Conservation and Recycling*. 2017. Vol. 127. P. 221-232. URL: <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2017.09.005>
4. European Commission. *Circular Economy Action Plan: For a cleaner and more competitive Europe*. 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0098>
5. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. *Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року*. URL: <https://mepr.gov.ua>